

PROJEKT POČETNE FORMACIJE ZA SVJETOVNE FRANJEVCE ČITAVOGA REDA

Predsjedništvo MVFSR-a: Priručnik za formaciju

Odobreni projekt Povjerenstva Predsjedništva polazi od ovih smjernica:

- Pripremiti ujednačen i istovrstan projekt početne formacije koji treba ponuditi odgovornima za formaciju u FSR-u u čitavom svijetu, a koji sadrži sve minimalne elemente koje se smatra temeljnim i osobitim za svjetovne franjevce u čitavom svijetu kako bi svugdje bili prepoznati kao takvi, po njihovom životu i formaciji, a ne toliko i samo zbog toga što ih se poistovjećuje sa znakom Tau, franjevačkom pobožnošću ili zato što dolaze tamo gdje djeluju braća franjevci.
- Oblikovati povjerenike za formaciju na razini kontinenta ili naroda, koji će, kad na njih dođe red, organizirati slične programe početne formacije za povjerenike za formaciju na područnoj i mjesnoj razini, dodajući sve **potrebne kulturološke prilagodbe**, bez mijenjanja ili napuštanja duha i slova programa s međunarodne razine.
- Razvijati projekt po dobro utvrđenom planu studija i duhovne formacije, te urediti priručnik i/ili niz manjih priručnika za studij i molitvu.
- Održati Tečaj za početnu formaciju povjerenika za formaciju u Rimu, za skupine ne veće od 20-25 sudionika odjednom. Ti će povjerenici za formaciju biti pozvani organizirati slične tečajeve u svojim zemljama za područne i/ili mjesne povjerenike za formaciju.
- Pratiti prve tečajeve novooblikovanih povjerenika za formaciju, u pojedinim narodima i područjima, pomažući im u pripremi tečajeva i osiguravajući im prisutnost člana Povjerenstva, ili druge kvalificirane osobe, uvijek u uskoj suradnji s odgovornima na mjesnoj razini, i uz najviše poštivanje mjesnih osobitosti.

Sudionici Tečaja u Rimu, ali i tečajeva u raznim zemljama, iskusili su autentično bratstvo po dobro zamišljenom programu koji je nastojao ostvariti sljedeća tri cilja:

1. Živjeti autentičan i istinski **život u bratstvu**
2. Duboko živjeti istinski **život osobne i zajedničke molitve**
3. Voditi intenzivan **život studija**

Povjerenici za formaciju koji su sudjelovali na Tečaju, i koji će na njima sudjelovati, trebali bi u svojim zemljama ostvariti iste ciljeve.

Bratski i molitveni život

Ove temeljne elemente tečaja treba živjeti i vrednovati po trenucima posvećenim osobnoj, zajedničkoj i liturgijskoj molitvi.

Trenuci zajedničke razmjene iskustava, kao i suživot, koji braću i sestre drže blizu jedne drugima kroz tjedan dana (ili kraćem razdoblju, ovisno o pojedinim situacijama), trebaju ponuditi prostor i trenutke u kojima se, poštujući slobodu osobnosti, može izgraditi jedno privremeno, ali autentično bratstvo. Tečaj treba biti istinska **škola bratstva**.

Treba se razvijati izvorni duh jednostavnosti i otvorenog pristupa jednih drugima.

Treba se svim sredstvima tražiti način da se na naše okruženje prenese zarazni zanos (istinski *serafski plamen*) koji dopušta da se po povratku u vlastita područna i/ili mjesna bratstva prenese ova sveta "ljubavna bol", radost i osjećaj pripadnosti drugima.

Vrlo je važna i **zajednička razmjena iskustava**, reakcije na primljene spoznaje i osobno vrednovanje i dijeljenje. Između ostalog, bilo bi važno ako se može računati na **duhovnog učitelja** tijekom trajanja Tečaja.

Tečaj bi trebao biti zamišljen i ostvaren imajući na umu da formacija nije samo učenje doktrine (makar je to bitno). Potrebno je formirati i temeljne vrednote koje se mogu naučiti samo po življenom iskustvu.

Duh molitve i kontemplacije ne može se naučiti samo iz knjiga.

Duh života u bratstvu ne može se naučiti iz knjiga.

Savršenost ljubavi ne može se naučiti samo iz knjiga.

Studij će nam pomoći da upoznamo "uzore". Omogućit će nam bitnu podršku u formaciji, ali življeno iskustvo je nedvojbeno i nezamjenjivo. I sve to treba biti prisutno na tečajevima.

Život studija

Svetost nije sinonim za učenost već za zajedništvo života i Božje svetosti, a Bog miljenicima svojim i u snu daje (*Ps 127*).

U svakom slučaju, dok se nastoji na svaki način rasti, uz pomoć milosti, u molitvi, u razmatranju i svetosti, sve se ove stvari ne mogu razdvojiti od osnovne obaveze izučavanja, (studiranja) kao što kaže čl. 9 naših Generalnih konstitucija. Ne smijemo zaboraviti da Crkva od nas očekuje da izvršimo primljeno poslanje te da budemo na prvim linijama u njezinom djelovanju u svijetu.

Mi smo *oruđe Crkve* i upravo zbog toga trebamo uvijek biti savršeno upoznati sa suvremenim učenjem Crkve i s njime zajedno disati.

Naglašava se da bi ovaj tečaj trebao biti **namijenjen povjerenicima za formaciju**, a ne svakom pojedinom svjetovnom franjevcu u svijetu.

Povjerenici za formaciju trebaju biti osobito pripremljeni i obučeni, kako bi se zatim mudro i poučljivo mogli predati "prevođenju" i prilagođavanju naučenog mjesnoj kulturi, specifičnim potrebama pojedinih bratstava, i usvajanju svih bitnih elemenata predstavljenih na tečaju, kako bi svi svjetovni franjevci u svijetu bili prepoznatljivi po znaku pripadnosti i franjevačkoj pobožnosti, ali i po oblikovanoj svijesti i ujednačenom učenju koje ih treba razlikovati od ostalih.

DOKTRINARNI TEČAJ (ŽIVOT STUDIJA)

Općenito gledajući, u obzir su uzeta tri temeljna dijela kojima prethodi uvod:

Uvod: zvanje, poslanje, karizma

1. Temeljni elementi kršćanskog nauka

2. Temeljni elementi franjevaštva

- **Život sv. Franje, duhovnost i duhovno nasljedstvo: poznavanje Franje po njegovim spisima i životopisima**
- **Franjevačka duhovnost i povijest Franjevačke obitelji**

3. Temeljni elementi i posebnosti u naravi, identitetu, zvanju, poslanju, karizmi FSR-a, u najširem kontekstu Franjevačke obitelji i Crkve

Ovo su tri dijela koja smatramo neophodnima i koja su predstavljena logičnim slijedom.

Ipak, u trenutnoj situaciji, za specifičan tečaj namijenjen povjerenicima za formaciju, smatramo da se na osobit način od samog početka treba posvetiti pozornost trećem dijelu.

Razlog za to jest činjenica da je svugdje potrebno imati pristup i prihvatljivo poznavanje kršćanskog nauka i, u nekoj mjeri, elemenata franjevaštva, dok je najveći nedostatak, gotovo svugdje, u pogledu specifičnog učenja o FSR-u.

U dijelu koji slijedi predlaže se kako razviti tijekom cijelog tečaja za povjerenike za formaciju, na temelju kojeg sami povjerenici zatim trebaju pripremiti tečajeve u vlastitim nacionalnim, područnim i mjesnim bratstvima, predviđajući potrebe.

Međutim, treba znati da teme navedene u ovoj prvoj verziji Priručnika ne pokrivaju sve teme zamišljene u globalnom projektu. One odgovaraju učenju koje je bilo ponuđeno na Tečaju u Rimu 2006. i 2007. g. i na tečajevima u zemljama koje su tražile da se slična stvar održi i kod njih. Ove teme su obradili članovi Povjerenstva za formaciju, u skladu s prije navedenim kriterijima, kao one najvažnije po sadašnjim uvjetima Reda, također uzevši u obzir vremenska ograničenja (tečaju u Rimu trajao je samo 7 dana) koja karakteriziraju naš svjetovni način života.

Ostale teme će s vremenom uslijediti i tako pokriti i ostale bitne teme koje još nisu obrađene.

TIJEK TEČAJA

OPĆE RAZMIŠLJANJE

Naši se tečajevi, iz očitih razloga, ne mogu produžiti, niti mogu biti sustavni i sveobuhvatni tečajevi teologije i doktrine. Ipak, oni moraju ponuditi sve neizostavne elemente kršćanske doktrine te franjevačke i svjetovne duhovnosti što će pomoći svim svjetovnim franjevcima u shvaćanju što znači biti kršćanin, franjevac i član laičkog i svjetovnog Reda u Crkvi, koji su dali trajne zavjete (istinski oblik posvećenja), potpuno svjesni svoga poslanja i sposobni ispuniti ga u Crkvi i svijetu.

Na kraju tečajeve, potrebno je, temeljem onoga što je predloženo u ovom Priručniku i tekstovima koji su na raspolaganju na mjesnoj razini, dati potrebne smjernice i ponuditi prikladne dodatne tekstove koje povjerenici za formaciju mogu dalje proučavati te produbljivati znanje o temama s tečaja.

Prečesto se nalazimo pred “pobožnom” braćom i sestrama koja nemaju ni najmanju ideju što je to Sveto pismo. Previše naše braće i sestara ima nejasne ideje o nauku Crkve. Dobro poznavanje jasnog i točno definiranog kršćanskog učenja nažalost je potpuna rijetkost. Stvari nisu bolje ni u području laikata i udruženja vjernika u Crkvi.

Ne radi se o tome da se želi stvoriti profesore teologije, no ipak bitno je da svjetovni franjevci budu vjerni tumači u prvom redu poslanja Crkve (kao javno udruženje vjernika u ime Crkve primamo poslanje).

Stoga je neophodno da svi elementi formacije koju naša braća i sestre trebaju primiti budu **jasni, točni, potpuni i dovoljni** pa bili oni i pristojno sažeti.

Prečesto smo čuli prigovor da su franjevačke značajke jednostavnost, poniznost... i, u posljednjim analizama, prikriveno odbijanje izučavanja. Ove tvrdnje treba ocijeniti te se stoga ove “franjevačke” značajke ne mogu poistovjetiti s nepoznavanjem vjere i otkrivenja!

Sveti Franjo nije bio teolog; bio je jednostavan, ponizan i opisivao se kao “neuk”, ali! ... Kako li je duboko razumijevanje vjere i teologije on imao!!!

To je proizlazilo iz neprestane molitve, ustrajnog čitanja Svetoga pisma, iz dubokog iskustva liturgijskog života, intenzivnog euharistijskog života i dubokog otajstvenog zajedništva, iz neprestanog proučavanja nauka koji je, u svojoj velikoj poniznosti, tražio kod najmudrijih, kada je mislio da nije do kraja shvatio Pismo. Evo nam primjera koji trebamo nasljedovati!

Nacionalni i područni povjerenici za formaciju trebaju primiti teološku i doktrinarnu formaciju koja je iznad prosjeka te trebaju biti sposobni prilagoditi i mudro izabrati, zajedno s povjerenicima za formaciju na mjesnoj razini, ono što se treba, i što se može, predstaviti braći i sestrama područnih i mjesnih bratstava.

Očito, krećući prema mjesnim razinama, tamo gdje Red stvarno živi, samo odgovorni za formaciju na mjesnoj razini zajedno s mjesnim duhovnim asistentima, bit će u mogućnosti procijeniti ispravnost zvanja, posvećenja, osobnog zauzimanja, i svih onih ostalih elemenata koji mogu biti i važniji od same formalne pripreve.

U svakom slučaju, **na sve se moguće načine treba potruditi podignuti razinu i kvalitetu formacije na mjesnoj razini, bilo da se radi o nauku Crkve bilo o duhovnosti**, tako da se sadržaji “tečaja” dostignu barem na njihovoj osnovnoj razini.

Osim toga, potrebno je zauzeto i tijesno surađivati s nacionalnim bratstvom na stvaranju, gdje god je to moguće, “*laičkih novicijata*”, okupljajući što je više bratstava moguće, u program zajedničke **početne formacije**, kako bi se što više braće i sestara moglo okoristiti što boljim izvorima u vlastitim područjima (*GK FSR-a 40,1*).

VAŽNE PREPORUKE

- Neke se teme mogu podijeliti u više cjelina, ali trajanje svake cjeline ne treba biti kraće od 2-3 dana te ne bi trebale biti međusobno vremenski jako odvojene, kako se ne bi izgubio kontinuitet poučavanja i učenja.
- Važno je da ne bude više od 20-25 sudionika tečaja jer se time osigurava istinski dijalog i razvijanje bratskog osjećaja među samim sudionicima, ali i između sudionika i formatora.
- Neophodno je da svaki formator na kraju svake cjeline tečaja, osobno prouči sadržaj teme, produbljujući je dodatnim tekstovima koji su preporučeni, sve dok zaista ne usvoji temu koju je primio.
- Očito je da što se više vremena posveti zajedničkom suživotu tijekom tečaja, veća će biti i kvaliteta usvojenog sadržaja te formacija za molitveni i bratski život onih koji su u formaciji, ali i samih formatora.
- Preporuča se da se uvijek ponove najvažnije stvari iz prethodne cjeline koja je obrađena te da se posveti određeno vrijeme sudionicima koji sami trebaju “ponoviti” obrađene cjeline kako bi se vrednovalo usvajanje tema i sposobnost prenošenja primljenog sadržaja onima koji su u formaciji u njihovim vlastitim bratstvima.

UVODNA TEMA

Prije negoli tečaj počne s posebnim doktrinarnim temama, važno je razumjeti što je *zvanje* i njegovo ispravno *razlučivanje*, sa svime što iz toga proizlazi.

Iz tog razloga, uvodna bi tema trebala biti:

Zvanje, poslanje i karizma

Elementi teologije zvanja, poslanja i karizme

Zvanje prethodi formaciji.

Početna formacija treba podržavati pravo razlučivanje i, s vremenom, omogućiti puno razvijanje zvanja. Štoviše, naše zvanje nije općenito nego specifično služenje na franjevački način.

Zvanje je poziv na **poslanje**, način kako da oblikujemo svoj život prema Božjem projektu koji ima za svakoga od nas.

Ako je naše zvanje franjevačko, poslanje je isto ono koje je Isus povjerio Franji, i cijeloj Franjevačkoj obitelji: *idi, i popravi moju kuću...*

Da bi se neko poslanje ostvarilo potrebna su i sredstva: Bog daruje talente, **karizme**, onima koji prihvaćaju njegov poziv na poslanje kako bi ga mogli i ostvariti.

Naša temeljna karizma za ostvarenje poslanja upravo je ista kao i ona svetoga Franje. Stoga bi se uvodna tema trebala razvijati na sljedeći način:

Zvanje – Razlučivanje

- Poziv na život: unutar tog jedinstvenog, neopozivog i sveopćeg poziva nalazi se cijeli Božji plan za svakoga od nas
- Jasnoća Božjeg plana u našem životu: posebnosti našega zvanja očituju se tijekom našeg života
- Zvanje na zajedništvo s Bogom
- Kršćansko zvanje
- Laičko ili svećeničko zvanje – razlučivanje
- Redovničko ili svjetovno zvanje – razlučivanje
- Zvanje na poslanje (opće i specifično) – razlučivanje

Poslanje

- Svako ljudsko biće ima poslanje
- Koje je moje poslanje u životu ili koje je poslanje moga života?
- Zvanje – poslanje – karizma: tri vida istog plana
- Bog traži i provida
- Poslanje-zvanje sv. Franje i njegove obitelji
- Ako je franjevačko zvanje autentično tada i poslanje može biti samo jedno, franjevačko
- Posebno poslanje unutar općega franjevačkog poslanja
- Poistovjećivanje s poslanjem

Karizma

- “Živi” dar koji treba prihvatiti, a ne predmet izučavanja
- Opći pojam o karizmama: darovi za služenje
- Osobne karizme
- Karizma “Utemeljitelja”
- Prenošnje karizme utemeljitelja
- Karizma Instituta
- Karizma za poslanje
- *Karizma sv. Franje* i franjevačka karizma
- Zavjeti i karizma
- Razvijanje svijesti o posjedovanju karizme i znati kako je živjeti
- Prepustiti se vodstvu karizme
- Upotpunjenje karizme s vlastitim karizmama
- Duhovnost i karizma: nisu ista stvar već je duhovnost uvelike rezultat karizme

Kada se jednom ovi elementi shvate i usvoje, može se bolje razlučiti je li naše zvanje uistinu franjevačko zvanje.

Razlučivanje se, naravno, treba nastaviti tijekom razdoblja formacije, imajući na umu da treba razlučiti je li naše vlastito zvanje **franjevačko** (*slijediti Krista stopama sv. Franje Asiškoga i unazočiti karizmu zajedničkoga Serafskog oca u životu i poslanju Crkve* (Usp. Pravilo FSR-a 1.) samo ako se:

- ima potpuno razumijevanje onoga što zvanje predstavlja;
- dovoljno duboko poznaje sv. Franju, njegov život, spise, “stil”, poslanje, njegovu obitelj i, u našem osobitom slučaju, posebni ogranak te obitelji tj. FSR;
- temeljem svega toga može potvrditi da je to zaista ono što se želi i prihvaća da se bude i radi.

TRI OSNOVNA DIJELA DOKTRINARNOG DIJELA TEČAJA

PRVI DIO

TEMELJNI ELEMENTI KRŠĆANSKOG NAUKA

PREDLOŽENE TEME

SVETO PISMO

Osnovno poznavanje i razumijevanje Svetog pisma apsolutno je neophodno. Kada se kandidati predstavljaju mjesnom bratstvu, često puta nemaju dovoljno poznavanje Svetog pisma, niti bratstvo obično ima sredstva i vremena da omogući takvu potpunu i sustavnu formaciju.

Ipak, početi s formacijom i s ozbiljnim razlučivanjem bez poznavanja temelja o Otkrivenju, značilo bi graditi kuću na pijesku (usp. Mt 7,27). Stoga se preporuča da se ipak tijekom razdoblja inicijacije provjeri stvarno poznavanje Pisama te temeljem toga kandidatima omogućiti dovoljna saznanja o Bibliji.

Tečaj bi trebao ponuditi makar sljedeće elemente:

- strukturu svetih knjiga;
- pristup proučavanju – metodologiju;
- proučavanje bitnih elemenata povijesti spasenja;
- *Lectio divina*.

Trebalo bi se, nešto detaljnije, pristupiti proučavanju barem

- evanđeoskog teksta;
- osnovnih elemenata učenja sv. Pavla;
- psalama.

Detalji se mogu bolje odrediti uz pomoć stručne osobe.

TEOLOGIJA TROJSTVA / KRISTOLOGIJA

Rašireno je, i ustrajno, neznanje o Presvetom Trojstvu među vjernicima općenito, ali i u Redu, iako je sv. Franjo bio istinski i gorljivi ljubitelj Presvetog Trojstva.

Postoji nejasnoća u tolikim vidovima teologije i kako ju je Franjo živio. Bolje poznavanje temeljnih elemenata o Trojstvu i Franjinog iskustva o njemu omogućili bi nam da s većom zrelošću i puninom živimo naš odnos s Bogom, po stopama sv. Franje.

Jednostavna, ali ispravna priprema o trojstvenoj teologiji bitna je za otkrivanje pravoga Franje, i omogućuje nam da slijedimo njegov primjer i živo djelovanje.

LITURGIJA / SAKRAMENTALNA TEOLOGIJA

Malo je onih koji imaju jasne ideje o značenju liturgije i pravom značenju sakramenata. Jako je važno svjetovnim franjevcima dati jasne i doktrinarno ispravne poglede kako bi potpuno razumjeli, i još više živjeli liturgiju i ono što ona predstavlja i ostvaruje.

CRKVENOST

Što je Crkva?

Što je Božji narod (*potpuna crkvenost i zajedništvo, ontologija krsne milosti*)?

Smještaj i uloga laika: teologija laikata.

Nauk o udruženjima vjernika: FSR kao javno udruženje vjernika.

Ovaj je dio važan za rast svijesti o našoj crkvenoj ulozi kao pojedinaca, svjetovnih franjevac, ali i kao Reda.

MARIOLOGIJA

Naša ljubav prema Mariji, Majci Isusovoj, je autentična i duboka, ali je prečesto ograničena na pobožnost.

Trebamo primiti formaciju i imati potpuno razumijevanje Marijine uzvišenosti, njezine uloge u ekonomiji spasenja i u našim životima tako da se naša ljubav prema njoj poveća i produbi te da je zaista smatramo autentičnom zaštitnicom i odvjetnicom našega Reda.

KANONSKO PRAVO (*Salus animarum suprema lex* - Spas duša je najviši zakon.)

Generalne konstitucije FSR-a u člancima 4 do 6 govore da se *FSR upravlja općim crkvenim i vlastitim pravom: Pravilom, Konstitucijama, Obrednikom i posebnim statutima*, te daju nova tumačenja o značenju Generalnih konstitucija i statuta. U tekstu Generalnih konstitucija brojna su pozivanja na članke kanonskog prava.

Kako bi se u punini razumjelo što je FSR u Crkvi i što on predstavlja, potrebno je poznavati, makar osnovne stvari, o crkvenom pravu te biti upućen u sadržaj kanona koji nas se tiču (215, 298-327 itd.).

Neki se temeljni pojmovi trebaju obraditi da bi se objasnila činjenica da je FSR, iako pravo javno udruženje vjernika u Crkvi, karakteriziran jedinstvenim značajkama, koje su njemu vlastite, a koje se razlikuju od značajki javnih udruženja vjernika i Trećih redova (kan. 303). Njegovo postojanje još od 13. stoljeća, njegovo izravno nastajanje od utemeljitelja (samog sv. Franje) i njegovi događaji kroz povijest čine ga jedinstvenim tijelom u Crkvi i Franjevačkoj obitelji. Sam je Sveti Otac, Ivan Pavao II, u svojoj poruci na Generalnom kapitolu, 22. studenog 2002. opisao FSR kao "*jedan i jedinstven*".

Važno je da barem neki od nas budu donekle upoznati sa zakonodavstvom Crkve. To samo može poboljšati i učiniti da u Redu sazrije veći i prisniji osjećaj pripadnosti Crkvi te nam pomoći da izrastamo u uravnoteženom i ispravnom shvaćanju autonomnosti.

Poznavanje i svjesnost da smo *autonoman subjekt koji ima prava i zadaće* u Crkvi pomoći će nam da ozbiljnije prihvatimo svoje postojanje i djelovanje u skladu s našom naravi, zvanjem, poslanjem i karizmom (slavlja kapitula, kanonski pohodi, poštivanje našeg vlastitog zakonodavstva, preuzimanje odgovornosti, jasno određenje naravi i autoriteta u Redu itd.) te tako učiniti da nas i drugi shvaćaju ozbiljnije.

DRUGI DIO
TEMELJNI ELEMENTI FRANJEVAŠTVA
PREDLOŽENE TEME

ŽIVOT SV. FRANJE, DUHOVNOST I NASLIJEĐE.

Poznavanje sv. Franje po njegovim spisima i životopisima.

FRANJEVAČKA DUHOVNOST

POVIJEST FRANJEVAČKE OBITELJI

Za ovaj dio postoji mnogo, možda čak i previše knjiga. Stoga je potrebno mudro i ispravno izabrati knjige i ponuditi najbolje tekstove koji će biti na raspolaganju odgovornima u formaciji.

Duhovni asistenti u tome mogu puno pomoći, na mjesnoj razini, no nije nužno u svim zemljama zajedničko slaganje oko elemenata franjevačke duhovnosti i duhovnosti sv. Franje.

Neki od bitnih elemenata koje je potrebno obraditi na tečaju su svakako:

- **Spisi sv. Franje**, s naglaskom na temeljne elemente duhovnosti sv. Franje;
- Studij produbljen najmanje dvama životopisima sv. Franje;
- Život i duh sv. Klare;
- Život i duh svete Elizabete i svetog Ljudevita;
- Povijest i franjevačka duhovnost;
- Sveci FSR-a kroz stoljeća.

TREĆI DIO

TEMELJNI I SPECIFIČNI ELEMENTI FSR-a

Treći dio treba obraditi jako specifične sadržaje koji se često ne mogu sustavno, ujednačeno i iscrpno obraditi u materijalima koji su trenutno dostupni.

Ovaj bi dio trebali po mogućnosti održati svjetovni franjevci.

Doista, baveći se specifičnim argumentima vezanim uz FSR, mi, članovi FSR-a, smo oni koji u Franjevačkoj obitelji žive u svjetovnom staležu i izravno doživljavamo blagoslove, osporavanja, poteškoće i utjecaj naše svjetovnosti. Mi smo ti koji trebamo razmišljati o našem zvanju, naravi i identitetu te ponuditi vjerodostojno, uvjerljivo i stručno predstavljanje nauka i života, koji nas određuju i čine svjetovnim franjevcima.

PREDLOŽENE TEME

FRANJEVAČKA OBITELJ

- Božji plan: Franjo, prvi brat i utemeljitelj mnoge braće i sestara pozvanih da svijet ispune Evanđeljem i da obnove Crkvu, Tijelo Kristovo. Ponizan narod kojeg je Krist tražio od Boga (FF 1617; *Legenda Perugina* 67).

- Životni staleži: *na raznovrsne načine i u različitim oblicima, ali u međusobnom životnom zajedništvu* (usp. *Pravilo FSR-a* 1).

- Poslanje čitave Franjevačke obitelji: *unazočiti karizmu zajedničkoga Serafskog oca u životu i poslanju Crkve* (usp. *Pravilo FSR-a* 1), odnosno, posredstvom karizme popraviti Crkvu.

- Tri staleža i tri načina: **apostolski muški redovnički** za svijet; **ženski redovnički kontemplativni** u sebedarju *pro mundi vita*¹ i u zajedništvu plodne molitve sa i za cijelu Obitelj; **svjetovnjaci u svijetu za svijet**.

- Franjevačka trilogija: *funiculus triplex difficile rumpitur*² (Qo 4,12). Udovi istoga tijela: *eiusdem corporis membra existentes*³ (Tri franjevačka reda postoje kao udovi istoga tijela) (Urban IV, *Boll. Spiritus Domini*, 15. svibnja 1263.)⁴

- Povijest franjevačkoga pokreta i Obitelji kroz stoljeća.

FSR

Zavjetovanje ili obećanje evanđeoskog života

- Osobna obaveza-posvećenje s Isusom Kristom.
- Svečana, javna i trajna obaveza.
- Teološka vrijednost i narav zavjetovanja te dimenzija posvećenja.
- Zadaća ostvarivanja zavjeta u bratstvu FSR-a po *Obliku života* opisanom u Pravilu FSR-a.

¹ Lat. Za život svijeta

² Lat. Trostruki čvor se teško raskida.

³ Lat. Postojeći udovi istoga tijela.

⁴ A. Boni OFM, *Tres Ordines Hic Ordinatus*, Ed. Porziuncola, Assisi, Uvod i str. 169.

- Poslušnost Pravilu.
- Pravilo, oblik života, **moga** života. Pustiti da nas Pravilo oblikuje prema svom obliku. Ako je naše zvanje istinsko, ono u sebi sadrži Božji plan za nas, a ostvarujući njegov plan mi ostvarujemo i naš poziv na svetost.

Narav FSR-a

- Crkva je odredila njegovu narav te je stoga braća i sestre ne mogu svojevrijedno određivati.
- Javno udruženje vjernika. Nauk javnih udruženja vjernika.
- Posebnost i jedinstvenost FSR-a kao javnog udruženja vjernika.
- FSR je utemeljio zajednički utemeljitelj sv. Franjo, a ne Prvi red.
- Elementi kanonskog prava za bolje razumijevanje Reda: opće pravo i vlastito pravo.
- *Missio in nomine Ecclesiae* (Poslanje koje treba izvršiti u ime Crkve): što Crkva osobito očekuje od nas svjetovnih franjevacu?
- Crkva i crkveno učiteljstvo o FSR-u.

Identitet

- Povijest FSR-a: što smo i tko smo bili, što smo i tko smo danas, što smo i tko trebamo biti.
- Tko sam i što ja kao svjetovni franjevac?
- **Pravilo** i određujući elementi našeg identiteta.
- Svijest da pripadamo jednome tijelu, FSR-u, i što iz toga proizlazi.
- *Osjećaj pripadnosti* nasuprot anarhiji i samoodređenju.
- Što nas čini franjevcima?
 - Ne činjenica da budemo dobre osobe ili samo dobri kršćani; to trebaju biti svi ljudi i svi krštenici.
 - Nastojati dostići savršenost ljubavi? Svi krštenici imaju isti poziv.
 - Posjećivati franjevce i franjevačka mjesta ili diviti se i ljubiti svetoga Franju i redovnike franjevce? Bilo tko to može činiti, a da ne zavjetuje Pravilo.
- Franjevački način, franjevačka radikalnost u nasljedovanju Evanđelja.
- Razumijevanje i ostvarivanje onoga što Crkva od nas očekuje. Razilaženje između onoga što Crkva od nas već stoljećima očekuje i onoga što smo zaista ostvarili.
- *Svjetovni franjevac*: za mnoge je ova terminologija nerazumljiva. Dolazi li do toga zato što je teško, zastarjelo ili jednostavno zato što smo u velikoj mjeri postali "nevidljivi" i praktički nevažni, neutjecajni?
- *Sindrom "slabe pripadnosti"*: Crkvi, Redu.
- Dvosmislenost: nešto smo kao braća franjevci, ali ne baš.
- Jesmo li istinski franjevci? Ili smo samo svjetovna ruka Prvog reda?
- Interakcija u Franjevačkoj obitelji.

Ovo je idealan program koji bi povjerenici za formaciju osobno trebali proći da bi onda to mogli prenijeti onima koji su u formaciji na mjesnoj razini, na način, po sadržajima i oblicima koji su realno mogući.

Potrebni su povjerenici za formaciju koji će gorljivo moći prenijeti znanje i učenje ulijevajući sigurnost, zanos i ljubav prema svetom životu.

Ovo su elementi koji trebaju obilježiti formaciju i koji odgovaraju očekivanjima Crkve i cijele Franjevačke obitelji, koji od nas očekuju odlučan doprinos u poslanju. U vezi toga, rado se prisjećamo razmišljanja koje je fra José Carballo, generalni ministar OFM, izgovorio u ime cijele Konferencije generalnih ministara, prilikom pastoralnog pohoda Međunarodnom Predsjedništvu u studenom 2005. godine, a koje je uputio čitavom Redu:

“FSR ima veliko poslanje u Crkvi, razlog za život i darovanje vlastitoga zvanja, preuzimajući konkretnu zadaću koja je u skladu s vašom svjetovnošću. Stoga je potrebno:

Prihvatiti prošlost sa zahvalnošću,

Živjeti sadašnjost s gorljivošću,

Pripremiti budućnost s mnogo nade.

Ako franjevac nema gorljivosti, bolje je da ode.

Potrebno je biti pozoran i budan da se danas bude prorok.

*Samo tražim da gdje god bili, **neka ljudi vide da ste različiti**, više nego da slušaju vaše riječi. Apsolutno je hitno krenuti novim putem.”*

Jednom kada su odgovorni za formaciju formirani, potrebno je formirati i one koji su u formaciji. Za to je potrebna osjetljivost i sposobnost odgovornih u formaciji da razumiju kako i koliko te na koji način trebaju prenijeti ono što su primili.

Odgovorni za formaciju trebaju biti sposobni odmjeriti i vrednovati vlastiti izbor uvijek svjesni konkretne stvarnosti i uvijek u ljubavi. Doista, mnogo je jednostavnih i neukih ljudi koji imaju prekrasna zvanja i koji žive karizmu dublje od onih koji su obrazovaniji. Stoga je potrebno da povjerenik za formaciju, u svetoj poniznosti, zna “osobno razlučiti” kako i što ponuditi kandidatima u početnoj formaciji, prema njihovim specifičnim potrebama.

U svakom slučaju, kao što smo već više puta rekli, potrebno je ponuditi sve temeljne elemente o vjeri, franjevačkome zvanju i Franjevačkome svjetovnom redu tako da bude pristupačno i lako razumljivo, bez opasnosti da se zapadne u velike pojmove i učenosti. Uvijek postoji način da se ti sadržaji prenesu svima, a da se ništa ne zanemari, odabirući, povremeno, jezik i oblik koji omogućavaju ostvarenje cilja. U ovome jest veliki izazov za povjerenika za formaciju.

Jasno je da ne možemo više prihvatiti “minimalistički” program formacije u Redu koji se upire o općenito i površno znanje začinjeno “pobožnošću”.

Ovo je velika opasnost u koju upadamo – zadovoljiti se minimalnim. Stoga trebamo u svakom slučaju izbjegavati površnost, pretpostavke, puko preživljavanje, nedostatak pripreme i, iznad svega, trebamo težiti da živimo ono što prenosimo, i sa žarom i ljubavlju prenositi ono što živimo.

Po tom pitanju, potrebno je raščistiti još jednu veliku i raširenu zabludu vezanu uz formaciju. **Formacija ne znači samo slanje materijala ili imanje materijala na**

raspolaganju. Nemojmo brkati formaciju s materijalima za formaciju! Često se zavaravamo da je razlog slaboj formaciji nedostatak materijala. Možemo imati toliko materijala, a ipak ostati na razini tužne osrednjosti.

Toliko je knjiga u optjecaju! Nikada kao danas nije bilo toliko dostupnih knjiga i tekstova svih vrsta i za svačiji ukus! Ipak, ni to nije spriječilo da formacija, i ne samo naša, ostane na mjestu.

Ovaj bi Priručnik, bez povjerenika za formaciju koji njegov sadržaj prenosi gorljivo i sa živom vjerom, bio tek hrpa papira male vrijednosti. Formacija je, prije svega, prenošenje živoga iskustva.

Formacija je, kao i vjera, prenošenje proživljenog iskustva, osjećaja, životnih spoznaja koje dolaze iz stvarnoga života i živih iskustava koja uključuju cijelo naše biće.

Formacija, dakle, nikada nije isto što i čitanje knjige ili priručnika, koliko god oni izvrsni bili. U formaciji su važni raspoloživost srca i uma onoga koji je u procesu formacije, živo iskustvo onoga koji prenosi (odgovorni za formaciju), njegovo svjedočanstvo konkretnog života, i iznad svega, prisutnost i djelovanje Duha života koji je Bog, te poučljivost onoga koji se prepušta vodstvu i ispunjenju Njegovom milošću.

Radi se o "vatri" koja treba zahvatiti i ostale. Plamen se ne može zapaliti samo mišlju. Potrebno je približiti se i živim plamenom dotaknuti onoga i ono što treba upaliti. Nemojmo zaboraviti da smo sinovi i braća Serafskog oca sv. Franje. *Serafski* znači gorljiv, sa žarom, i, poput sv. Franje, trebamo "žariti", žariti ljubavlju zapaljenom za Boga i braću da bismo tako i sami postali istinski "gorući grmovi" koji uvijek gore i nikad se ne istroše.

Trebamo zaista biti duboko svjesni uzvišenosti našega zvanja, važnosti poslanja koje nam Crkva povjerava zajedno s cijelom Franjevačkom obitelji i izvanredne karizme sv. Franje koju primamo i čiji smo nositelji.

Prevela: Ana Fruk, FSR Zagreb-Kaptol